

Warszawa, 24 wrzesień 2019 r.

Poziom i struktura minimum socjalnego w I kwartale 2019 r.

Minimum socjalne to jeden z najbardziej znanych wzorców konsumpcji niezamożnych gospodarstw domowych, opracowany przy wykorzystaniu metody potrzeb podstawowych. Wyznacza ono skromną wartość i zawartość koszyka, by zapewnić odpowiednie warunki życia do odtworzenia sił życiowych, wychowania potomstwa oraz utrzymania więzi społecznych (por. Deniszczuk, Kurowski, Styrc 2007).

Od wielu lat wartość minimum socjalnego w ciągu roku szacowano w 4 okresach miesięcznych - były to ostatnie miesiące w kwartałach (marzec, czerwiec, wrzesień i grudzień). Takie podejście było potrzebne zwłaszcza na początku transformacji, gdy poziom inflacji był wysoki. W 2018 r. specjaliści z GUS przygotowujący dane dla IPiSS, zasugerowali zmianę - metodologicznie bardziej wskazane będzie oparcie szacunków na notowaniach cen w okresach kwartalnych. Podzielamy to wskazanie, m. in. dlatego, że w badaniach sezonowych objęty zostanie (w podokresach kwartalnych) cały rok, a nie tylko wybrane miesiące.¹

Przedstawiamy zatem szacunki minimum socjalnego dla warunków, jakie panowały w **pierwszym kwartale 2019 r.**

Tabela 1. Minimum socjalne: dane za I kwartał 2019 r., w zł

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K +DM+DS	M+K +DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	289,83	579,67	812,38	877,04	1 109,76	1 407,13	274,97	549,94
Mieszkanie:	418,37	603,74	822,17	822,17	1 044,39	1 265,17	418,37	603,74
- użytkowanie i energia	354,21	524,63	731,24	731,24	929,23	1 124,67	354,21	524,63
- wyposażenie	64,16	79,11	90,93	90,93	115,16	140,49	64,16	79,11
Edukacja	17,50	35,00	92,11	161,47	218,57	362,54	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	148,20	181,91	234,07	239,85	292,02	349,96	124,61	167,71
Odzież i obuwie	55,41	110,82	159,83	160,56	209,56	259,30	42,66	85,32
Ochrona zdrowia	43,25	82,18	111,14	112,57	141,53	171,92	84,32	164,32
Higiena osobista	37,19	72,37	86,27	104,15	118,59	150,49	29,25	56,49
Transport i łączność	88,71	157,86	466,59	478,70	478,70	490,82	106,98	181,61
Pozostałe wydatki	87,88	127,65	167,07	177,39	180,66	178,29	86,49	126,64
Razem	1 186,34	1 951,19	2 951,63	3 133,91	3 793,78	4 635,62	1 167,65	1 935,77
- na 1 osobę	1 186,34	975,59	983,88	1 044,64	948,44	927,12	1 167,65	967,89

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

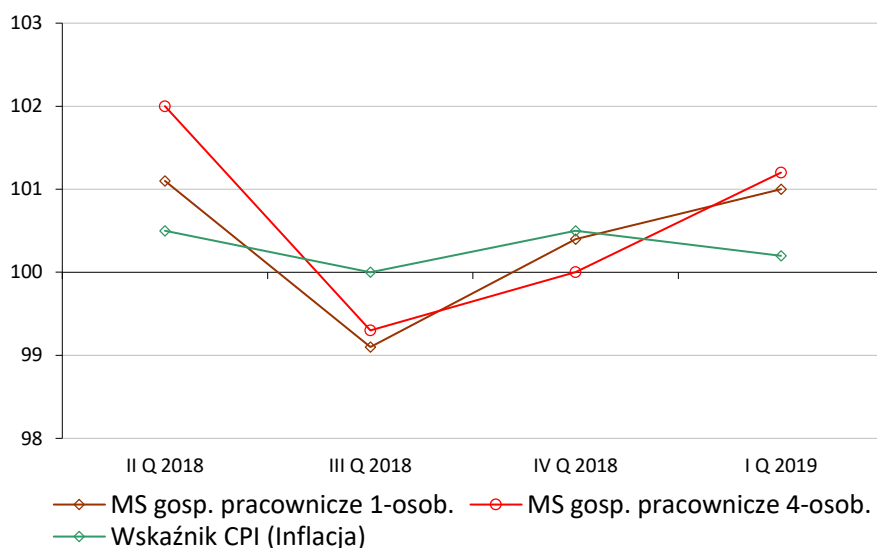
Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety,

¹ W 2018 r. prowadzono oba podejścia, dla celów porównawczych, a 2019 r. będziemy publikować wartości minimum socjalnego w kwartałach (oraz średniorocznie).

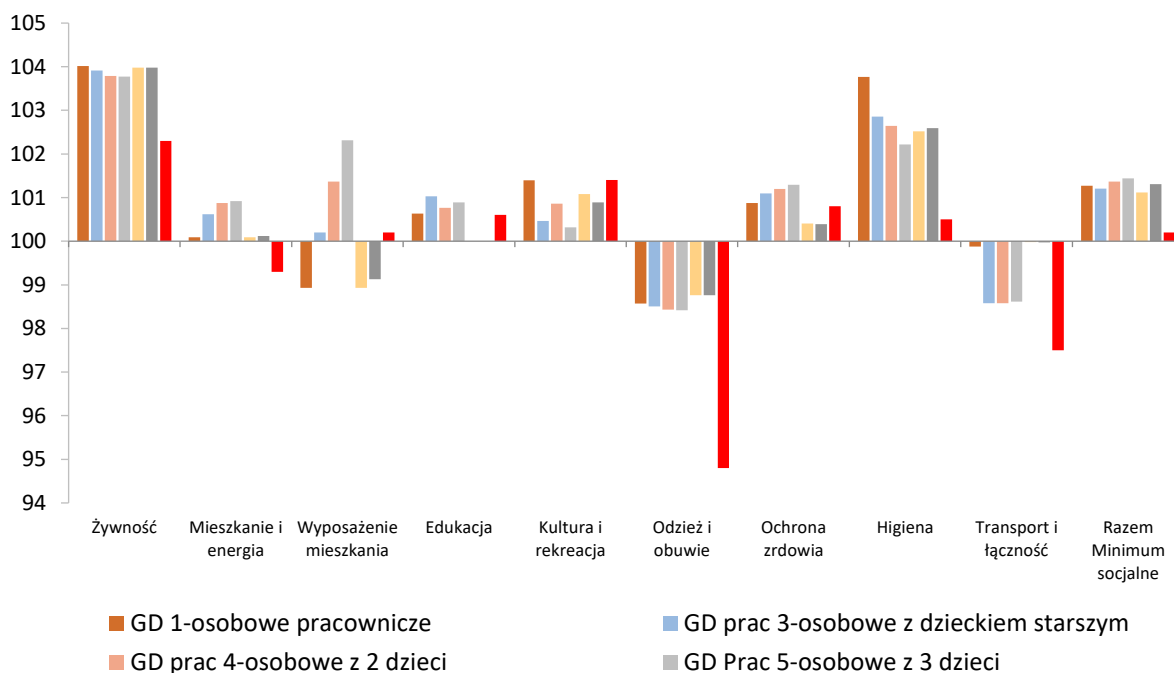
DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Wartość minimum socjalnego dla osoby samotnej w wieku do 60 lat wyniosła 1 186 zł. Dla osoby samotnej w wieku emeryckim minimum socjalne wyniosło 1 168 zł. W rodzinach z dziećmi, najwyższą wartość minimum na osobę w gospodarstwie oszacowano dla gospodarstwa z jednym dzieckiem starszym (1 045 zł), a najniższą w rodzinie z trójką dzieci (927 zł).

Wykres 1. Dynamika minimum socjalnego (II kwartał 2018 r. – I kwartał 2019) na tle inflacji

Wykres 2. Dynamika minimum socjalnego w okresie IV kwartale 2018 r. na tle inflacji

Źródło: Opracowanie własne.

W okresie letnim (2. kwartał) 2018 r. wartości minimum socjalnego rosły wyraźnie szybciej od poziomu inflacji, co działo się głównie z uwagi na sezonową wyżkę żywności. W pierwszym kwartale 2019 r. także obserwujemy, że wartości koszykowe rosną w tempie wyższym niż podają to notowania GUS (Wykres 1). Dane o suszy, jaka zapanowała w 2019 r., pozwalają spodziewać się kolejnych wyżek kosztów żywności w drugim kwartale 2019 r.

Wykres 2 ilustruje dynamikę grup potrzeb w minimum socjalnym na tle wskaźnika inflacji notowanego w GUS.

Tabela 2. Struktura minimum socjalnego (I kwartał 2019 r., w %)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K +DM+DS	M+K +DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	24,4	29,7	27,5	28,0	29,3	30,4	23,5	28,4
Mieszkanie:	35,3	30,9	27,9	26,2	27,5	27,3	35,8	31,2
- użytkowanie i energia	29,9	26,9	24,8	23,3	24,5	24,3	30,3	27,1
- wyposażenie	5,4	4,1	3,1	2,9	3,0	3,0	5,5	4,1
Edukacja	1,5	1,8	3,1	5,2	5,8	7,8	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	12,5	9,3	7,9	7,7	7,7	7,5	10,7	8,7
Odzież i obuwie	4,7	5,7	5,4	5,1	5,5	5,6	3,7	4,4
Ochrona zdrowia	3,6	4,2	3,8	3,6	3,7	3,7	7,2	8,5
Higiena osobista	3,1	3,7	2,9	3,3	3,1	3,2	2,5	2,9
Transport i łączność	7,5	8,1	15,8	15,3	12,6	10,6	9,2	9,4
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

Artykuły żywności w stosunku do IV kwartału 2018 r. wzrosły od 3,8 do 4%, przy dużo niższym wzroście wskaźnika CPI dla żywności (2,3%). Najbardziej w koszykach minimum socjalnego wzrosły wyceny warzyw i owoców (wzrost od 7,3% do 8,2% w stosunku do IV kwartału), cukru i słodyczy (7,8%) oraz ziemniaków i produktów zbożowych (od 5,6 do 6,8%).

Koszty w zakresie potrzeb mieszkaniowych wzrosły porównywalnie do wskaźników CPI. Podobnie działo się w przypadku edukacji czy ochrony zdrowia. Wartość wyceny dla odzieży i obuwia spadła, choć nie tak znacząco, jak wskazują to wartości wskaźnika CPI dla tej grupy.

Wymiana niektórych reprezentantów towarów, oraz wzrost wycen spowodowały, że wzrosła wartość koszyka higieny osobistej, ta jednak grupa wydatków nie zaważyła na całkowitej wyżce wartości minimum socjalnego. Wymiana niektórych reprezentantów towarów, oraz wzrost wycen spowodował także, że wzrosła wartość koszyka higieny osobistej, ta jednak grupa wydatków nie zaważyła na całkowitej wyżce wartości minimum socjalnego.

Opracował: dr Piotr Kurowski

Literatura:

- Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, IPiSS, Warszawa.
- Golinowska S. (2018), *O polskiej biedzie w latach 1990-2015, Definicje, miary, wyniki*, WN Scholar, Warszawa.
- Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.